

Highlands Alkmaar

Windklimaatonderzoek met behulp van CFD

Highlands Alkmaar

Windklimaatonderzoek met behulp van CFD

opdrachtgever	Clausen Projectontwikkeling BV
rapportnummer	H 6995-2-RA-002
datum	19 december 2019
referentie	LA/JA//H 6995-2-RA-002
verantwoordelijke	dr. ir. L. Aanen
opsteller	ir. J.T. Akhnoukh +31 858228676 j.akhnoukh@peutz.nl

peutz bv, postbus 66, 6585 zh mook, +31 85 822 86 00, mook@peutz.nl, www.peutz.nl

kvk 12028033, opdrachten volgens DNR 2011, lid NLingenieurs, btw NL.004933837B01, ISO-9001:2008

mook – zoetermeer – groningen – düsseldorf – dortmund – berlijn – leuven – parijs – lyon

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Normstelling en uitgangspunten	5
2.1 Beslismodel NEN 8100	5
2.2 Windhinder en windgevaar volgens NEN 8100	5
2.2.1 Windhinder	5
2.2.2 Windgevaar	6
2.3 Windklimaat op de locatie	7
2.4 Simulatie windsnelheden met CFD	9
3 Rekenresultaten	10
4 Samenvatting en conclusies	13

1 Inleiding

In opdracht van Clausen Projectontwikkeling BV is met behulp van Computational Fluid Dynamics (CFD) een indicatief onderzoek verricht naar de te verwachten windklimaatssituatie rondom de geplande bebouwing Highlands Alkmaar.

Voor het vervaardigen van het CFD model is onder meer gebruik gemaakt van een door de opdrachtgever aangeleverd 3D model. De stedenbouwkundige omgeving en de begroeiing is meegenomen aan de hand van gegevens uit openbare bronnen. In totaal is een gebied gemodelleerd is van circa 575 bij 510 meter. In het model is het naastgelegen bouwplan, een 43 m hoog woongebouw, als gerealiseerd meegenomen.

Het doel van het onderzoek was het vaststellen en beoordelen van het te verwachten windklimaat in de directe omgeving van de geplande bebouwing.

Voor de opzet van het onderzoek en de beoordeling van het windklimaat is uitgegaan van de Nederlandse norm NEN 8100:2006 *Windhinder en windgevaar in de gebouwde omgeving*.

f1.1 Het gehanteerde 3D-model van de geplande bebouwing (oranje) en de omgeving

In dit rapport wordt verslag gedaan van het verrichte onderzoek waarbij de volgende indeling is gehanteerd. In hoofdstuk 2 worden de normstelling en uitgangspunten van het onderzoek toegelicht. De rekenresultaten worden gepresenteerd in hoofdstuk 3 van dit rapport. Tot slot is in hoofdstuk 4 een samenvatting van het onderzoek opgenomen en worden conclusies gegeven.

2 Normstelling en uitgangspunten

2.1 Beslismodel NEN 8100

De beoordeling van het windklimaat met betrekking tot windhinder en windgevaar, is in Nederland vastgelegd in de norm NEN 8100. Om te bepalen of windhinder en/of windgevaar te verwachten is, kan in eerste instantie gebruik worden gemaakt van het beslismodel in de NEN 8100. Hierin wordt onder meer beschreven in welke situaties windklimaatonderzoek nodig is. Voor gebouwen met een hoogte vanaf 30 meter wordt nader onderzoek met CFD- of windtunnelsimulatie noodzakelijk geacht. Gezien de geplande bouwhoogte van circa 43 meter, wordt het uitvoeren van een windklimaatonderzoek als noodzakelijk beschouwd.

2.2 Windhinder en windgevaar volgens NEN 8100

De gevoeligheid van de mens voor wind is sterk afhankelijk van de activiteit waarmee men bezig is. Bij een laag activiteitsniveau (bijvoorbeeld wachten bij een bushalte, op een terrasje zitten) zullen lagere windsnelheden als hinderlijk ervaren kunnen worden dan bij een hoger activiteitsniveau. In de NEN 8100 wordt voor de beoordeling van het windklimaat derhalve onderscheid gemaakt tussen verschillende activiteitenklassen. Bij hogere windsnelheden kan tevens sprake zijn van gevaarlijke situaties zoals evenwichtsverlies bij het passeren van gebouwhoeken en dergelijke. Hiervoor wordt getoetst aan het specifieke gevaarcriterium.

2.2.1 Windhinder

Windhinder is iets wat in geen geval geheel te voorkomen is: als het stormt is de wind hinderlijk, wat voor maatregelen er ook getroffen worden. Het is daarom ook de kans op windhinder, die maatgevend gehouden wordt voor de beoordeling van het windklimaat. Voor windhinder wordt een drempelwaarde $v_{DR,H}$ aangehouden van 5 m/s uurgemiddelde windsnelheid op loop- of verblijfsniveau. Bij deze windsnelheid gaan mechanische effecten bij de ervaring van het windklimaat een rol spelen zoals bijvoorbeeld het omslaan van paraplu's, in de ogen waaien van stof en in meer extreme vorm het dichtwaaien van een autoportier en dergelijke.

Aan de hand van onderstaande tabel 2.1, afkomstig uit de NEN 8100, wordt een beoordeling gegeven van de te verwachten mate van windhinder.

t2.1 Criteria windhinder volgens NEN 8100

Overschrijdingskans $p(v_{\text{LOK}} > v_{\text{DR;H}})$ in procenten van het aantal uren per jaar	Kwaliteitsklasse	Activiteit		
		I. Doorlopen	II. Slenteren	III. Langdurig zitten
< 2,5	A	Goed	Goed	Goed
2,5 – 5	B	Goed	Goed	Matig
5 – 10	C	Goed	Matig	Slecht
10 – 20	D	Matig	Slecht	Slecht
≥ 20	E	Slecht	Slecht	Slecht

Afhankelijk van de activiteitenklasse wordt de waardering van het lokale windklimaat gekwalificeerd met 'goed', 'matig' of 'slecht' (zie tabel 2.1). Bij een goed windklimaat ondervindt men geen overmatige windhinder. In een situatie zonder overmatige windhinder heeft het merendeel van het publiek onder normale omstandigheden geen last van windhinder. Bij een matig windklimaat ervaart men af en toe overmatige windhinder. In een slecht windklimaat ervaart men regelmatig overmatige windhinder. In een dergelijke situatie heeft het merendeel van het publiek last van windhinder.

Er wordt naar gestreefd, om binnen de verschillende activiteitenklassen, een goed, eventueel nog matig windklimaat te realiseren.

Activiteitenklasse 'langdurig zitten' is dusdanig kritisch dat deze met terughoudendheid wordt toegepast.

2.2.2 Windgevaar

Voor windgevaar wordt 15 m/s uurgemiddelde windsnelheid als drempelwaarde $v_{\text{DR;G}}$ gehanteerd.

Op basis van tabel 2.2, afkomstig uit de NEN 8100, wordt bepaald of sprake is van windgevaar.

t2.2 Criteria windgevaar volgens NEN 8100

Overschrijdingskans $p(v_{\text{LOK}} > v_{\text{DR;G}})$ in procenten van het aantal uren per jaar	Kwalificatie
$0,05 < p < 0,30$	Beperkt risico
$p \geq 0,30$	Gevaarlijk

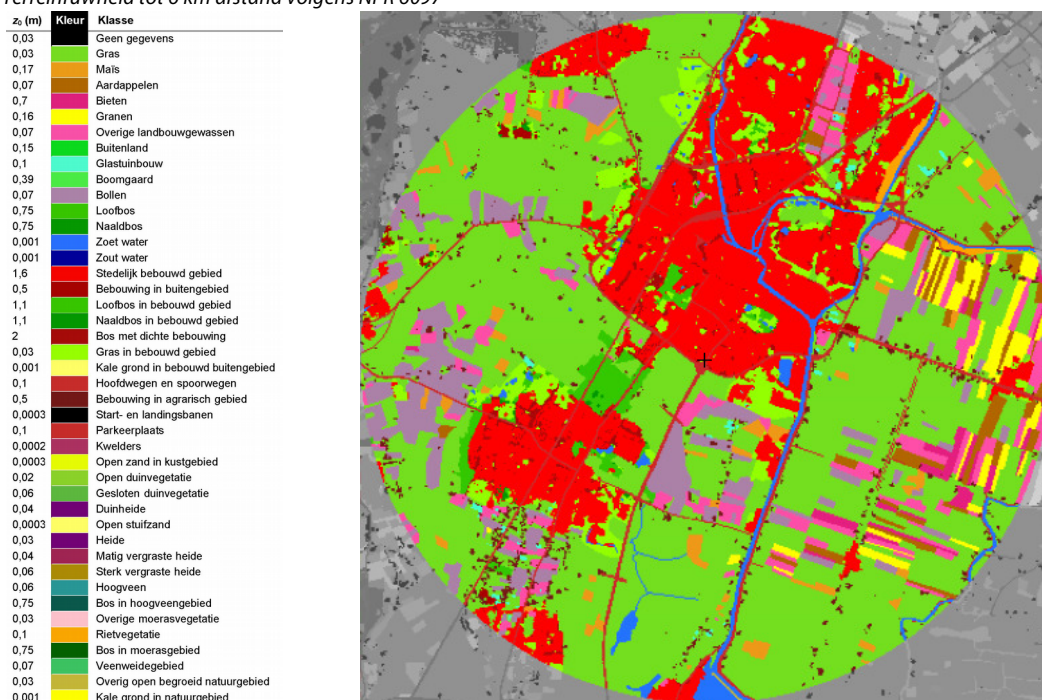
De norm stelt: "Situaties waarvoor een overschrijdingskans geldt van $0,05 < p < 0,30$ mogen alleen worden geaccepteerd als deze vallen binnen activiteiten klasse I (doorlopen). Voor activiteiten klasse II en III geldt de eis $p \leq 0,05$.

Situaties met een overschrijdingskans van $p \geq 0,30$ zijn evident gevaarlijk en behoren te allen tijde te worden vermeden; het publiek mag hier niet aan worden blootgesteld."

2.3 Windklimaat op de locatie

Voor de vertaling van de resultaten van de berekeningen naar de werkelijke situatie wordt gebruik gemaakt van een windstatistiek. De NEN 8100 verwijst voor de benodigde meteogegevens naar de NPR 6097:2006 *Toepassing van de statistiek van de uurgemiddelde windsnelheden voor Nederland*. Met behulp van de bijbehorende software wordt voor de specifieke locatie een windstatistiek berekend op basis van meteogegevens van een groot aantal meteostations en gegevens omtrent terreinruwheden tot 6 km afstand van het plan. De terreinruwheden van het omliggend gebied worden per categorie weergegeven in figuur 2.1. De kleur geeft de terreinruwheid aan, rood staat bijvoorbeeld voor stedelijk bebouwd gebied.

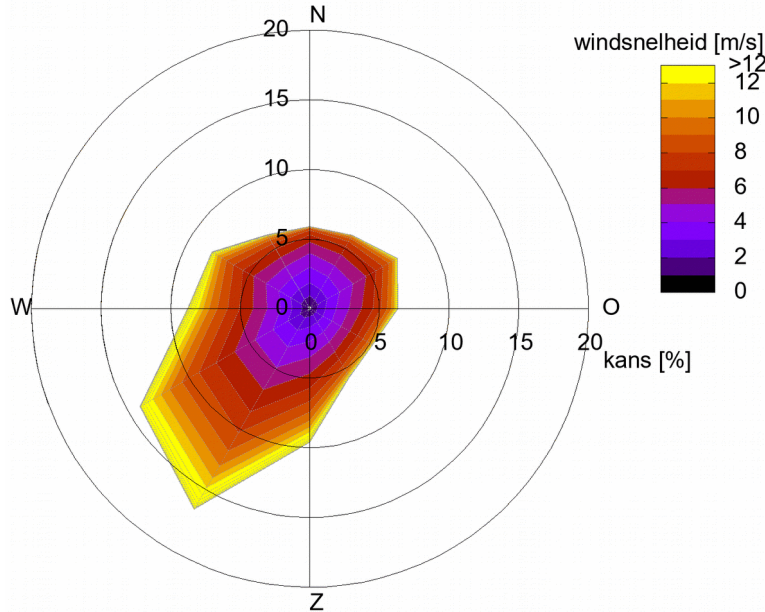
f2.1 Terreinruwheid tot 6 km afstand volgens NPR 6097

In figuur 2.2 is de op basis van de NPR 6097 berekende windroos op 60 meter hoogte boven de betreffende locatie weergegeven. In de windroos wordt de kans op het voorkomen van wind uit een bepaalde richting weergegeven alsmede de verdeling van windsnelheden binnen de betreffende richtingen. Uit de windroos en onderstaande windstatistiek (tabel 2.3) blijkt dat op de planlocatie met name bij wind uit het zuiden tot westen de hoogste windsnelheden optreden en dat de wind relatief vaak uit het zuidwesten (210° en 240°) komt. De zuidwesten wind is hiermee voor een groot deel bepalend voor het windklimaat op de planlocatie.

f2.2 Windroos betreffende locatie volgens NPR 6097

Windroos voor locatie X111270 Y514486.

t2.3 Windstatistiek van de betreffende locatie volgens NPR 6097

Distributief overzicht windsnelheden 60 meter op basis van NPR 6097 in uren per jaar											
Positie X111270 Y514486 Jaar 1963-2002											
totaal aantal uren: 8766.2											
gemiddelde windsnelheid (m/s): 6.0											
wind snelheid	Noord 0°	30°	60°	Oost 90°	120°	150°	Zuid 180°	210°	240°	West 270°	330°
0.0 - 0.9	18.3	14.2	14.9	10.2	10.8	10.3	11.3	15.6	15.6	10.5	16.6
1.0 - 1.9	64.1	51.1	44.4	34.4	32.9	33.6	38.3	53.5	57.5	40.5	53.3
2.0 - 2.9	81.8	75.1	67.7	53.6	53.5	56.6	69.1	90.6	85.8	62.4	73.8
3.0 - 3.9	97.8	91.4	89.5	68.0	65.0	71.3	88.8	121.7	112.6	73.7	83.7
4.0 - 4.9	88.2	84.2	97.8	81.7	66.1	73.5	99.5	147.9	129.2	85.2	81.1
5.0 - 5.9	68.8	78.0	94.6	80.5	63.4	68.9	102.3	162.8	147.4	87.5	66.5
6.0 - 6.9	46.1	60.8	72.3	71.3	54.6	57.9	93.6	160.7	134.1	84.6	56.7
7.0 - 7.9	27.9	34.4	50.7	49.7	39.8	42.0	78.8	148.4	124.8	76.2	39.6
8.0 - 8.9	13.5	22.7	41.8	37.8	31.6	30.8	67.7	132.2	121.2	63.5	27.8
9.0 - 9.9	6.3	12.5	26.9	28.7	21.0	22.1	55.0	108.6	91.4	50.9	18.1
10.0 - 10.9	3.2	6.1	16.0	16.8	10.7	13.9	43.2	89.7	64.9	36.8	9.2
11.0 - 11.9	1.6	3.0	11.2	10.3	4.4	8.6	28.1	70.2	55.6	28.1	5.4
12.0 - 12.9	1.1	1.5	6.7	7.1	2.3	5.2	23.0	53.7	37.8	22.5	3.0
13.0 - 13.9	0.3	0.6	2.3	3.5	0.9	2.6	15.9	40.5	24.5	16.2	1.5
14.0 - 14.9	0.1	0.1	0.9	1.4	0.5	1.0	10.6	26.0	15.8	11.4	0.8
15.0 - 15.9		0.1	0.2	0.6	0.3	0.4	6.7	14.8	7.9	8.1	0.3
16.0 - 16.9			0.1	0.4	0.2	0.4	4.4	9.4	4.6	5.1	0.2
17.0 - 17.9				0.2	0.1	0.1	2.3	6.0	2.6	3.0	
18.0 - 18.9				0.1			0.9	3.0	1.9	2.4	
19.0 - 19.9							0.6	2.1	0.7	1.0	
20.0 - 20.9							0.3	1.0	0.3	0.3	
21.0 - 21.9							0.3	0.6	0.2	0.4	
22.0 - 22.9							0.2	0.2	0.2	0.1	
23.0 - 23.9									0.1		
24.0 - 24.9											
25.0 - 25.9										0.1	
26.0 - 26.9										0.1	
27.0 - 27.9											
28.0 - 28.9											
29.0 - 29.9											
30.0 - 30.9											
31.0 - 31.9											
32.0 - 32.9											
33.0 - 33.9											
34.0 - 34.9											
35.0 - 35.9											
36.0 - 36.9											
37.0 - 37.9											
38.0 - 38.9											
39.0 - 39.9											
aantal uren	519.1	535.8	638.0	556.3	458.1	499.2	840.9	1459.2	1236.7	770.8	537.6
gemiddelde snelheid	4.2	4.7	5.3	5.6	5.2	5.4	6.6	7.3	6.8	6.8	4.8

2.4 Simulatie windsnelheden met CFD

Voor het uitvoeren van een windklimaatonderzoek beschikt Peutz over een eigen windtunnel. Als het gaat om relatief eenvoudige bebouwingssituaties, of bebouwingssituaties waar op voorhand van wordt verwacht dat geen grote windproblemen op gaan treden, kan worden volstaan met een numerieke simulatie met Computational Fluid Dynamics (CFD). In deze situatie is in overleg met de opdrachtgever van deze onderzoeksmethode uitgegaan. De rekenmethode is aan de hand van eerder uitgevoerde windtunnelprojecten gevalideerd.

De grenslaagstroming die in de praktijk (bij neutrale stabiliteit ten aanzien van het temperatuurprofiel) aanwezig is wordt aan de rand van het CFD-model opgewekt zodat het juiste windprofiel (afhankelijk van de terreinruwheid) wordt gesimuleerd. Verfijning van de lokale windsituatie vindt plaats door de direct omliggende bebouwing en begroeiing mee te modelleren.

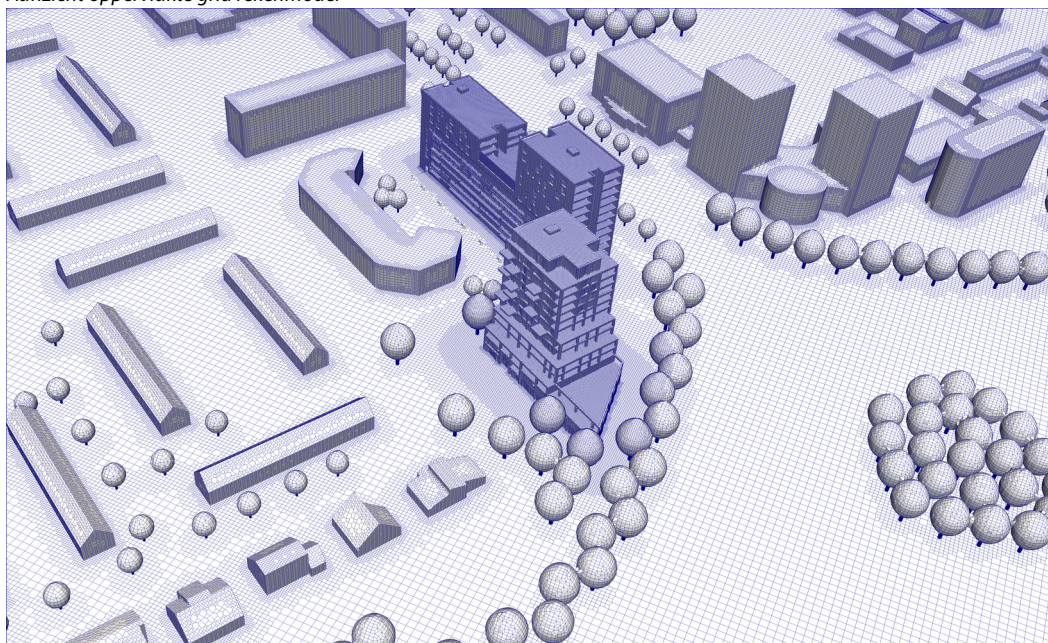
De windsnelheden rondom het project worden met het CFD-model voor 12 windrichtingen berekend. Met behulp van de windstatistiek voor de planlocatie, zoals berekend in navolging van de NPR 6097, wordt vervolgens per windrichting de overschrijdingskans voor de kritische uurgemiddelde windsnelheden van 5 en 15 m/s voor respectievelijk windhinder en windgevaar bepaald. De totale overschrijdingskans is de som van de overschrijdingskansen per windrichting, ook wel de hinderkans en de gevaarkans genoemd. Deze worden vervolgens getoetst aan de NEN 8100 om het lokale windklimaat te kunnen beoordelen.

In bijlage 1 is het technisch inlegvel, conform de NEN 8100, opgenomen. Het technisch inlegvel bevat een aantal rubrieken en aandachtspunten die een kort, schetsmatig overzicht geven van de relevante zaken van de CFD-berekeningen.

3 Rekenresultaten

In figuur 3.1 is een aanzicht gegeven van het rekengrid ter plaatse van de geplande bebouwing.

f3.1 Aanzicht oppervlakte grid rekenmodel

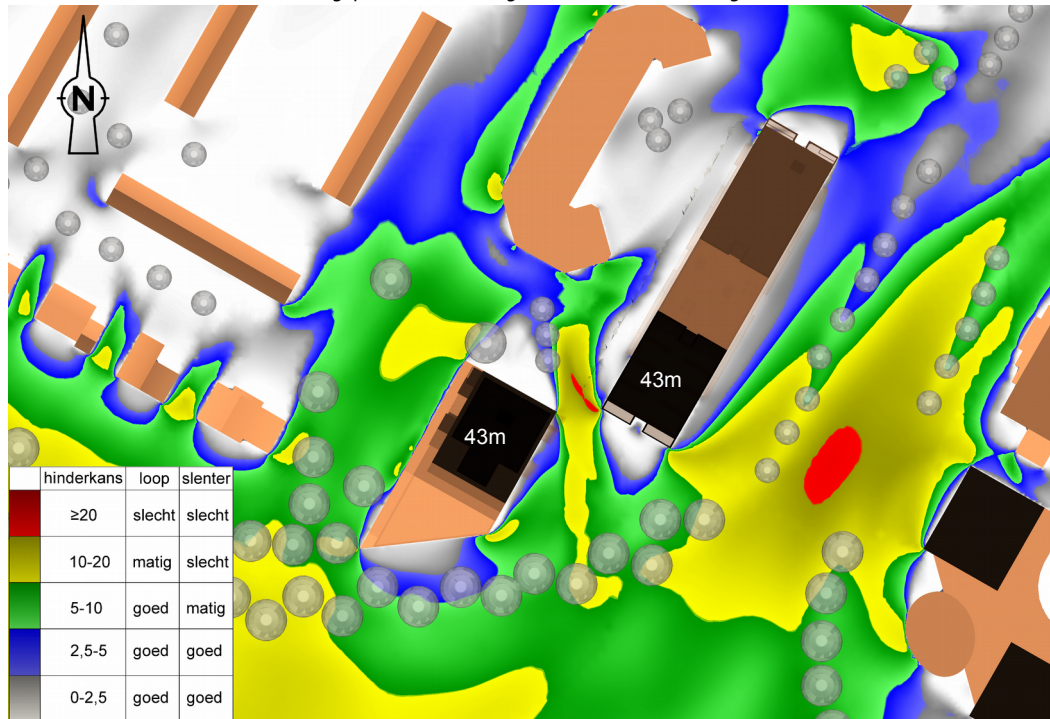

Het toekomstige windklimaat wordt beoordeeld op basis van de uitgevoerde CFD-berekeningen, de windstatistiek van de betreffende locatie en de grenswaarden zoals beschreven in de paragrafen 2.2.1 en 2.2.2 betreffende windhinder en windgevaar.

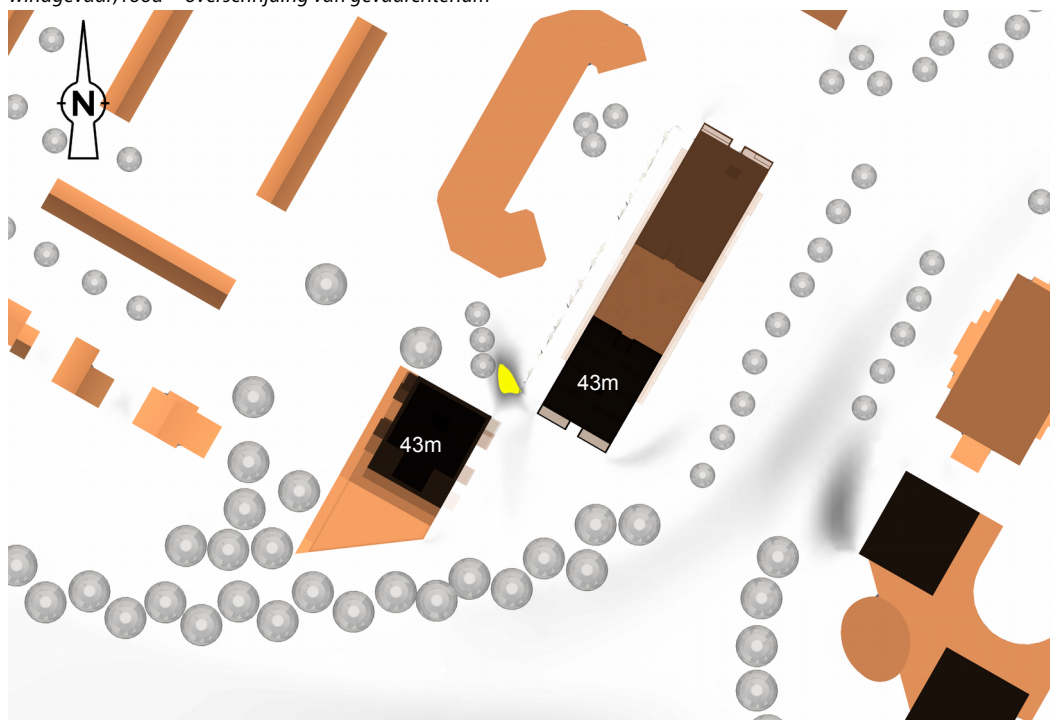
In figuur 3.2 wordt in een horizontale doorsnede op hoofdhoogte (1,75 meter boven plaatselijk maaiveldniveau) de berekende hinderkans met kleurcontouren voor de geplande bebouwingssituatie weergegeven. De kleuren zijn afgestemd op de beoordelingscriteria uit de NEN 8100. Bij de beoordeling van het windklimaat wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën doorlopen en slenteren. Het criterium voor slenteren is van toepassing bij de gebouwentrees, verder wordt het criterium voor doorlopen gehanteerd. In slentergebieden wordt een hinderkans van minder dan 5%, overeenkomend met een beoordeling goed, nagestreefd. Het criterium voor langdurig zitten is niet toegepast.

In figuur 3.3 is middels een horizontale doorsnede op hoofdhoogte de berekende gevaarkans met kleurcontouren weergegeven.

f3.2 Het te verwachten windklimaat in de geplande bebouwingssituatie, beoordeeld volgens de NEN 8100

f3.3 Gevaarkans contouren, beoordeeld volgens de NEN 8100 met een drempelwaarde van 15 m/s; geel = beperkt risico op windgevaar, rood = overschrijding van gevaaercriterium

Uit de figuren kan worden opgemaakt dat bij de doorgang tussen het plan en de nieuw te realiseren naastgelegen 43 meter hoge bebouwing windhinder wordt verwacht. Dit is een relatief groot, langgerekt gebied met een matig tot net slecht windklimaat voor doorlopen met plaatselijk een beperkt risico op windgevaar.

De oorzaak van deze windhinder valt te wijten aan een combinatie van de volgende factoren:

- 1) De planlocatie: het plan grenst aan de zuidkant vrijwel direct aan weilanden. Wind uit de zuidelijke windrichtingen kan onverstoorde komen aanwaaien richting de bebouwing.
- 2) De korte afstand tussen het plan en de naastgelegen 43 meter hoge woontoren, waardoor een vernauwing ontstaat. Bij zuid tot zuid-zuidwestelijke wind wordt de lucht tussen de twee torens getrechterd. Dit zorgt voor verhoogde windsnelheden in de doorgang.

Opgemerkt kan worden dat het windklimaat op deze locatie ook zonder de bebouwing van Highlands ten gevolge van het naastgelegen woongebouw reeds slecht is. Bij wind uit zuid-zuidwestelijke richting wordt de windsnelheden door de aanwezigheid van Highlands weliswaar versterkt, maar bij west-zuidwestelijke wind heeft de nieuwbouw juist een afschermende werking op dit gebied. Er wordt geadviseerd de wind in deze doorgang af te remmen, bijvoorbeeld door het plaatsen van begroeiing. Bij het plaatsen van een scherm tussen de gebouwen zou dit scherm, gezien de afmetingen van het gebied, een aanzienlijke hoogte moeten hebben.

Bij de noordelijke gebouwhoek van het plan wordt een gebied met een net matig windklimaat voor doorlopen verwacht. Indien er geen windgevoelige functies in dit gebied aanwezig zijn kan dit windklimaat geaccepteerd worden.

Bij de hoofdentree in de westgevel is het windklimaat matig voor slenteren. Er wordt geadviseerd het windklimaat hier te verbeteren.

4 Samenvatting en conclusies

In opdracht van Clausen Projectontwikkeling BV is met behulp van Computational Fluid Dynamics (CFD) een indicatief onderzoek verricht naar de te verwachten windklimaatssituatie rondom de geplande bebouwing Highlands Alkmaar.

Voor de opzet van het onderzoek en de beoordeling van het windklimaat is uitgegaan van de Nederlandse norm NEN 8100:2006 *Windhinder en windgevaar in de gebouwde omgeving*.

Uit de resultaten van het onderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Bij de doorgang tussen het plan en de, geplande, naastgelegen 43 meter hoge bebouwing wordt een relatief groot, langgerekt gebied met een matig tot net slecht windklimaat voor doorlopen en met plaatselijk een beperkt risico op windgevaar verwacht. Er wordt geadviseerd de wind in deze doorgang af te remmen, bijvoorbeeld door het plaatsen van begroeiing. Opgemerkt kan worden dat het windklimaat op deze plaats ook zonder de bebouwing van Highlands reeds slecht is.
- Bij de noordelijke gebouwhoek van het plan wordt een gebied met een net matig windklimaat voor doorlopen verwacht.
- Bij de hoofdentree in de westgevel is het windklimaat matig voor slenteren. Er wordt geadviseerd het windklimaat hier te verbeteren.

Mook,

Dit rapport bevat 13 pagina's

Bijlage 1: Technisch inlegvel numerieke simulatie

Bijlage 1 Technisch inlegvel numerieke simulatie

Project	Projectgegevens			
Projectnaam	Highlands Alkmaar			
Opdrachtgever	Clausen Projectontwikkeling BV			
Projectleider	ir. J.T. Akhnoukh			
Datum	19 december 2019			
Model	Algemene gegevens van het model			
Omvang gemodelleerd gebied	575 x 510 meter			
Kerngebied	het gebied rondom de geplande nieuwbouw			
Omgeving	bebouwing/begroeiing			
Afmetingen model	675 x 610 x 500 meter			
Blokkeringsgraad	<10%			
Gemodelleerd groen	jaargemiddelde situatie			
Onderzochte windrichtingen	12 (rondom in stappen van 30 graden)			
Onderzochte configuraties	geplande bebouwingssituatie			
Computeropstelling	Specifieke gegevens van gebruikte programmatuur			
Programmatuur	OpenFoam 6			
	✓	FVM (eindige volume methode)		
	—	FEM (eindige elementen methode)		
	—	anders		
Algemeen	✓	drie-dimensionaal	—	twee-dimensionaal
	✓	tijd-onafhankelijk	—	tijd-afhankelijk
	✓	isothermisch	—	thermisch
	—	passieve scalairs	—	actieve scalairs
Rekenrooster	circa 7 miljoen cellen; verfijning t.p.v. de geplande bebouwing			
Turbulentiemodellering	k-ε-RNG-turbulentiemodel			
Convectieve differentieschema's	snelheidscomponenten: Gauss			
	turbulentie grootheden: Gauss			
	scalaire variabelen: -			
Randvoorwaarden	Gebruikte randvoorwaarden			
Instroomprofiel	logaritmisch snelheidsprofiel, windrichtingen 120° t/m 270°: z ₀ =0.3 m; overige windrichtingen z ₀ =0.7 m en bijbehorende profielen voor k en ε			
Uitlaat	constante druk			
Boven-/zijwanden	gesloten, wrijvingsloos			
Gegevensverwerking en -beoordeling	Informatie voor locatie en beoordeling windklimaat			
Amersfoortse coördinaten van de locatie	X = 111270 Y = 514486			
Toegepaste eisen	V _{DR} [m/s]	Gewenste kwaliteitsklasse	Overschrijdingskans [%]	Beoordeling
Voor comfort			p(V _{LOK} > V _{DR,H})	
Doorlopen	5,0	≤ D	< 20	≤ matig
Slenteren	5,0	≤ C	< 10	≤ matig
Zitten	5,0	≤ B	< 5	≤ matig
Regionale correctie	Geen correctie			
Voor gevaar			p(V _{LOK} > V _{DR,G})	
	15	n.v.t	0,05 < p < 0,30	beperkt risico
	15	n.v.t	p ≥ 0,30	gevaarlijk
Gepresenteerde resultaten		windhinder: figuren met p (V _{LOK} > V _{DR,H})-waarden, gevaar: figuren met p (V _{LOK} > V _{DR,G})-waarden		
Opmerkingen				